

DE OESTERPUTTEN VAN OOSTENDE IN DE 18^e EEUW (II)

HOOG BEZOEK

Op 23 juni 1774 bracht de Aartshertog Maximiliaan met zijn gevolg een bezoek aan de oesterparken CLAYS & Cie: „Naer het noenmael genomen te hebben, begaf zig het geheel Gevolg naer de Oester-Banken, om den zelve, benevens den grond en ontwerp van onzen nieuwen aengeleyden kom te bezigtigen...” (BOWENS)

KLACHTEN OVER DE DE LOOSE'S

Niet steeds liep alles gesmeerd in de oesterparken CLAYS & Cie: soms werd er geklaagd over een tekort aan oesters. Zo door de Oostendse Magistratuur in 1770-1771.

Daarom werd van Regeringswege aan de firma het bevel gegeven wekelijks vooraf twee tonnen oesters te bezorgen aan de Oostendse vismijn. Dit gebeurde per decreet van 14 oktober 1771.

LE VASSEUR, de directeur der Zoutaffinaderijen, meldde in een brief van 29 oktober 1765 al, de grote mistoestanden in de oesterparken, voortspruitend uit onwetendheid...

In 1768 deed de Ieperse stadsmagistraat in een schrijven aan de Raad van Financiën officieel haar beklag over de slechte kwaliteit en de hoge prijzen van de Oostendse oesters.

In 1771 volgde de Oostendse stadsmagistraat.

In 1775 beklagde de Gentse magistratuur zich bij haar Oostendse collega's over de slechte kwaliteit van de hen toegezonden oesters.

In 1780 verkreeg de maatschappij dan ook geen verlenging voor hun 15 jaar oud exclusief octrooi: de Regering was van oordeel dat de oesterteelt een gevestigde en blijkaar voorspoedige nijverheid geworden was, die ook voor andere ondernemers moest vrijgegeven worden. Zo werd het voor elkeen mogelijk eigen oesterputten aan de Vlaamse kusten aan te leggen. Te Oostende kregen de parken CLAYS & Cie al gauw het gezelschap van twee concurrenten: de oesterputten CLEMMEN en de oesterputten POLLET.

Hoe de oesterputten CLAYS er uit zagen, weten we door enkele doeken van de gekende Brugse schilder Jan GAREMYN (1712-1799) die ze als onderwerp hadden. Een exemplaar uit 1765 bevindt zich in de verzameling A. MONBALLIU te Brugge; een doek uit 1766 berust in de verzameling van Baron KERVYN DE VOLKAERSBEKE te Sint-Michiels.

DE OESTERPUTTEN CLEMMEN

De Gebroeders CLEMMEN, ook al uit Gent, bleven niet bij de pakken zitten toen het monopolie cijnsacht van CLAYS & Cie verviel anno 1780. Eind april 1780 hadden ze al de cijnsacht van ene „butteput” aan de buitenkant van de Sinte Catharinapolder overgenomen van Jos OLLEVIERS, met de bedoeling er een oesterput aan te leggen. Daarvoor hadden ze echter toelating van de Regering nodig. Eind april werd hun vraag overgemaakt aan de Raad van Financiën.

Gen. Maj. Baron DEVOS ging akkoord maar opperde toch bezwaren: er bestond immers een bouwverbod binnen 399 vaders van de vestingen. Hij vreesde dat men door het verlenen van een toelating aan CLEMMEN een precedent zou scheppen.

Bij het rekwest van de CLEMMEN's hoorde een plattegrond van de terreinen aan het Nieuwe Dok, de Sinte-Catharinakreek en de Gouwelcozekreek met de plannen van de nog aan te leggen oesterput erop uitgetekend. Op het met zorg getekende en geaquarelleerde plan staat naast de legende ook nog de volgende tekst:

„Les soussignés déclarent que le plan ci dessus conteint sous les lettres A & B, les batimens par eux demandés pour leurs bancs d'huîtres y désignés conformément au petit plan ci joint de ves batimens cotées en longueur largeur et hauteur fait à Gand ce 15 may 1780.

Les cinq frères Clemmen”.

Op 8 juli 1780 al, kregen de Gebroeders CLEMMEN de gewenste vergunning vanwege de overheid. De toelatingsacte stipuleerde alle gegevens betreffende de geplande aanleg: situering van het terrein, bouw van huis en hangar, toelatingsvoorwaarden... Ziehier de tekst van die acte:

„Son Altesse aiant eu Rapport du contenu en cette requete a pour et au nom de L'Impératrice Douairiere et Reine apostolique par avis du Conseil des Domaines et finances de Sa Majesté accordé comme elle accore par cette aux Suplians la permission de faire construire une loge et autres batimens nécessaires à l'établissement d'un Banc d'Huîtres pres de la Ville d'Ostende, dont l'Emplacement des Batimens proposés est en dehors du Poldre de Ste. Catherine au confluent des Creques gauloises et désigné au Plan cy-joint sous les lettres A et B. le premier des d. Batimens à construire à l'endroit A, consistant en une petite maison en maçonnerie de dix huit pieds de longueur sur quatorze de largeur et de quatorze de hauteur et le second à l'endroit B, en une loge de charpente de cent pieds de longueur sur vingt de largeur conformément aux Plans et Profils du d. Batimens ci-également joints et signés par les suplians à charge et condition qu'il sera libre à Sa Majesté de retirer et faire démolir par les Suplians l'un et l'autre de ces batimens dès que Son Service l'exigera sans que les Suplians leurs hoirs ou aiant Cause pourront exiger aucune indemnité tant pour les Batimens que pour le terrain et les accessoires des Bancs d'Huîtres ce que les Suplians devront transcrire par une soumission en forme qu'ils remettront à l'officier ingénieur de station à Ostende ordonné Son Altesse à tous ceux qu'il appartiendra de se regler et conformer selon ce fait à Bruxelles ce huit juillet Mil Sept Cent Quatre Vingt.

Starhemberg
Le Baron de Casiers
Paradis
Baudier (?)

Daarop verklaarden de Gebroeders CLEMMEN zich schriftelijk akkoord met de voorwaarden genoemd in de acte:

„Les soussignés certifiant d'accomplir toutes les articles reprises dans l'octroy dépeché en notre faveur le huit de juillet 1780 par Son Altesse Royale Le Prince de Starhemberg, pour l'érection d'un banc d'huîtres, loges et autres batimens nécessaires, qui ont été proposés en dehors du Polder de Ste. Cathrine le long de la rive gauche du havre, en vertu du dit octroi nous nous soumettons à faire démolir lesdits batimens, dès que le Service de Sa Majesté l'exigera, Sans que nous puissions prétendre, n'y exiger aucun indemnité, tant pour lesdits batimens, que pour le terein et les accessoires du dit banc d'huîtres, c'est-ce que nous transcrivons par la présente Soumission en, en due forme que nous remettons en main de M. le Capitaine et Ingenieur de Lamy de Station en la Ville d'Ostende pour servir au besoin.

Ost. ce..... 1780.

Pas in 1787 werd Judocus CLEMMEN eigenaar der gronden van de oesterput. Hij betaalde er 1.150 gulden voor in dat jaar. Met het oog op die transactie maakte „den gesworen Lantmeter Slants van de vrijen” Johannes RAMAULT op 18 mei 1787 een „Caerte figuratif” van de oesterput en de bijbehorende terreinen op. Op 5 juni had Judocus CLEMMEN voor Notaris Paulus RYCKAERT Andreas VAN ISEGHEM als zijn gevolmachtigde aangesteld. Op 11 september sloot A.J. VAN ISEGHEM in naam van Judocus CLEMMEN de koop af met twee vertegenwoordigers der eigenaars van de Sinte-Catharinapolder. In het koopcontract werd o.m. de tekst van RAMAULT's „Caerte Figuratif” hernomen:

„WIJ PETRUS VAN BERBLOCK ende Jacobus de Knuijt Scheepenen in deeze tijden der Steede ende Port van Oostende doen te weeten dat op heeden dato dezer voor ons zijn gekoomen ende gecompareert in persoonen Jonker Jan Baptiste De Ghelder en Jonker, Henricus Legillon als geautheriseerden ter Cuere ende meentugte van daeten 26 februarij 1787 van de heeren groote gelande van de Polder van Sinte Cathrine neevens deeze Stad welke heeren comparanten hebben bekent ende beleeden zoo zij doen bij deezen wel ende deugdelijk verkogt te hebben geevende over zulk bij deezen halm ende wettelijcke gijfte aen ende in profijtte van d'Heer Judocus Clemmen woonende binnen de Stad Ghend ter acceptatie van d'Heer A.J. Van Iseghem Negotiant binnen deeze stad als magtig bij procuratie over den voornoemden D'heer Clemmen dezelve procuratie aldaer op den 5 juny 1787 gepasseert voor den Notaris Meester Paulus Ryckaert en zekere getuijgen ten passeeren dezer gelehiteert ende gerestitueert over hem zijne hoirs ende naer Commers accepteerende den number van twee gemeeten twee lijnen en vijfenveertigh Roeden lands volgens Landmaete gedaen door den geswooren Landmeeter Slants van den Vrijen Joannes Ramault op den 18 mey 1787 voor hem heer Judocus Clemmen in Cheijnse gebuyjkt ten meerderen deeze tot eenen hoesterput geleegeen in den noordoosthoek puyten de bedickinge vanden gezeyden pot-

der onder de Jurisdicte deezer Steede aboutteerende in zijnen geheelen al tus- schen de Keijjaerts Creeke; aende oost- zijde, den polderdijck tot aan de Cruynne gemeenten & Son jehens de propriëteyt van d'Heer Loose aende Westzijde Strec- kende met den Zuijthende scheidende op het point van het Cromme van den Dijck vanden polder aenden Grond van d'heer Pieter Pollet bij Coope vanden zelve polder ende met den noordhede naest de west- zijde vande voorschreeven propriëteyt d'Heer Loose verhaekende met een klein weijlandeken naeres de oostzijde noord- waert, geschied ende deeze Coop ende Gifte door ende mits de Somme van Elf Hondert Vijftigh Guldens Wisselgeldt Zuyver Goedt voor zuyver Gold (?) Welcke Somme Sieur C.J. Bouvaert als ontfanger-generael van den gemelden polder ten deezen meede compareerende van den heer acceptant in comptant bekent ontfangen te hebben dienende deeze voor volle ende absolute quittance zonder van eenige andere ofte voordere naermaels meer te moeten doceeren dan alleenlijk uyt Cragte deezer ende mits welken verclaeren d'Heeren Comparanten in hunne voorschreeven qualiteit aan hetzelfde Land geen regt, magt cause nogte actie te hebben of te pretenderen nemaer hetzelfde te laeten ende te renuncieren aen ende in profijtte Van den Voornoemden d'heer Jud. Clem- men zijner hoirs ende Naercommers omme bij hun dan of voortaan te gebuyken ende te difformeeren als van hemlieden andere Eygene ende propre goederen met belofte van guarand dat denzelven grond als voorzeyt is vrije suyver ende onbelast hebbende D'Heeren Comparanten Vercoo- pers zoo zij agieren gedaen ende den Heer Acceptant in de ziele van zijnen mandant gere...teerd den lod (?) dat deeze Vercoo- pingh nog te Coop niet en is geschied omme den zelve Grondt te brengen in dooder handt van eenige Kerken, Cloosters, Con- venten, Hospitaelen. In Contrarie S. Majes- teyt plaaccaerie tendien Poorte geEmaneed ende alzo den hiervooren gezeyde grondt door den gemelden d'Heer Clemmen in Cheynse gebruikt...?... comt denzelven Cheyns 't Seedert meye 1787 in profytte van den meer gemelden d'heer Judocus Clemmen bij doen wordt den Zelve midt deezen gedoodt ende geannuleerd.

In KENNISSE der waarheyd hebben wij deeze gedaen depecheeren onder onze respectie Zeegels hieronder uythangende neevens het handteken van onze RaedPen- sionnaris deezen Elfsten September 1700 Seevenentaghentigh.

VAN LERBERGHE."

ZATERDAG 7 MEI 1988

OPEN - DEURDAG

STEDELIJKE VISSERISCHOOLO JOHN BAUWENS
Mercatorlaan 15

PROGRAMMA:

11.30 u. Aperitifconcert: „The Broadway Jazz Gang”

13.00 u. Feestmaal: „Koud visfestijn”

14.30 u. Concert: Fanfare „De Broederliefde”

Tentoonstellingen: F. Vandekerckhove - J. Muls

Doorlopend: Video-show - Tentoonstellingen -
Volksspelencircuit - Barbeque

JUDOCUS CLEMMEN modern zakenman uit de 18e eeuw!

Judocus CLEMMEN (° 1712), gehuwd met Marie-Barbe THEEUWS, was een vooraanstaand zakenman in zijn tijd. Hij had fortuin gemaakt met de linnenhand- del. Zijn kapitalen investeerde hij in nieuwe of minder frequente industrie- takken. Zo richtte hij in 1777 een katoendrukkerij op te Gent, en zoals we zagen de oesterputten in Oostende, dit samen met andere familieleden. Later nog rustte hij sloepen uit voor de visvangst aan de Doggerbank. Op 18 november 1791 ontving hij de patent- brief van Baron. Na zijn dood, op 23 januari 1802, kwam de oesterput in handen van zijn 7 kinderen, nl. Jean CLEMMEN Baron van Petegem, Lie- ven CLEMMEN, Francis CLEMMEN, Pieter CLEMMEN, Anna-Barbara CLEMMEN (echtg. Marie-Regis DU ROT), Jose CLEMMEN en Marie- Joanna-Jacoba CLEMMEN (echtg. François SPEELMAN).

Jean, Lieven, Francis, Pieter en Anna- Barbara verkochten op 2 juli 1802 hun aandeel in de oesterput aan hun broer Josse CLEMMEN POELMAN en aan François SPEELMAN, de echtgenoot van Maria-Joanna.

Voorafgaandelijk aan de verkoop van de oesterput CLEMMEN (zie kaderstuk) werd volgende schatting opgesteld:

„Generale Prisye gedaen tot Ostende in

july 1802 van den hoesterput competi- rende aan d'hoirn van d'heer J. Clemmen Pere zoo als volgt alvooren weerdeeren den grond bestaende in 2 gemeten 2 linnen & 45 roeden op den zelve prys, zoo als die ten jaere 1787 van inkoop met onkosten betaeld is geweest,

ter somme van	1350.	2.	4
Al het timmer en yserwerk van den hoesterput, grach- ten, logien en huys			
ter somme van	8068		
al het metsewerk			
ter somme van	1490		
2 groote en een cleenen boot met riemen, haecken & al de oude fustagien, boomstucken, hoepels, & cuypersgereedschap			
ter somme van	287.	12	
de schoppen, los & spoel- manden, schooven voor de buysen, copplancken, kammen, cortewaegens, touwwerk, & 2 schalken			
ter somme van	161.	10	
3 tonnen Terre			
ter somme van	72		
alle de noorsche deelen, cutters, placken & ...linge (?)	232.	5	

Total Courant 11881. 9. 4

Er werd uiteindelijk een verkoopssom van 17.300 f court. overeengekomen. Zoals blijkt uit het verkoopcontract (x); ontvingen de 5 verkopers elk 1/7 deel, terwijl de reste- rende 2/7 de kopers-medeërfgenamen ten goede kwamen.

Norbert Hostyn.

(vervolgt)

Kuwait Petroleum (Belgium)

★ Marine en Industriële Oliën en Vetten

★ Probelgas P.V.B.A. Werfkaai 25b, 8380 Zeebrugge - Tel. (050) 54 77 27

POSTADRES: POSTBUS 72, 8000 BRUGGE - TEL. (050) 38 37 58 - 86